

5.4. 2006թ. օգոստոս ամսվա շրջակա բնական միջավայրի աղտոտվածության մոնիտորինգ

Ըստ ՀՀ բնապահպանության նախարարության տեղեկատվության, հանրապետության շրջակա բնական միջավայրը 2006թ. օգոստոսին ունեցել է հետևյալ բնութագիրը:

Օդային ավազանի որակի մոնիտորինգ: Օգոստոսին օդային ավազանի դիտարկումներ կատարվել են հանրապետության Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Հրազդան, Ալավերդի և Արարատ քաղաքներում տեղակայված 13 մշտական լաբորատոր դիտակայանների միջոցով:

Վերցվել է օդի 3356 փորձանմուշ, որոշվել են մթնոլորտն աղտոտող վերահսկվող նյութերի կոնցենտրացիաները:

- **ք.Երևանում** վերցվել է օդի 1682 փորձանմուշ: Փոշու միջին ամսական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիան (ՍԹԿ) գերազանցվել է 3.8, ծծմբի երկօքսիդինը՝ 2.0, ազոտի երկօքսիդինը՝ 2.5, գետնամերձ օզոնինը՝ 2.3, բենզոլինը՝ 2.0 անգամ: Ազոտի երկօքսիդի միանվագ առավելագույն ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 4.6, տոլուոլինը՝ 1.6 անգամ: Հուլիս ամսվա համեմատ փոշու և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաները բարձրացել են 1.2-ակաճան, իսկ գետնամերձ օզոնինը՝ նվազել 1.6, բենզոլինը՝ 1.3, տոլուոլինը՝ 1.4 անգամ:

Վերահսկվող աղտոտիչների առավելագույն և միջին ամսական կոնցենտրացիաները ք.Երևանի մթնոլորտում, 2006թ. օգոստոս

Աղտոտիչ նյութերի անվանումը	Կոնցենտրացիաները, մգ/մ ³	
	առավելագույն	միջին ամսական
Փոշի	-	0.57
Ծծմբի երկօքսիդ	0.42	0.10
Ազոտի երկօքսիդ	0.394	0.100
Ազոտի օքսիդ	0.25	0.06
Գետնամերձ օզոն	0.152	0.068
Բենզոլ	0.700	0.195
Տոլուոլ	0.942	0.174
Քսիլոլ	0	0
Էթիլբենզոլ	0	0
Քլորոպրեն	0	0

- **ք.Գյումրիում** փոշու պարունակության որոշման համար վերցվել է օդի 27 փորձանմուշ: Փոշու միջին ամսական ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 2.8 անգամ: Հուլիս ամսվա համեմատ փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիայի փոփոխություն չի դիտվել:
- **ք.Վանաձորում** վերցվել է օդի 1053 փորձանմուշ: Փոշու միջին ամսական ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 1.3, ծծմբի երկօքսիդինը և ազոտի երկօքսիդինը՝ 1.2-ակաճան, բենզոլինը՝ 5.2 անգամ: Ազոտի երկօքսիդի միանվագ առավելագույն ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 4.0 անգամ: Հուլիս ամսվա համեմատ ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիան բարձրացել է 1.2, ազոտի երկօքսիդինը՝ 1.4, բենզոլինը՝ 4.7 անգամ:

Վերահսկվող աղտոտիչների առավելագույն և միջին ամսական կոնցենտրացիաները ք.Վանաձորի մթնոլորտում, 2006թ. օգոստոս

Աղտոտիչ նյութերի անվանումը	Կոնցենտրացիաները, մգ/մ ³	
	առավելագույն	միջին ամսական
Փոշի	-	0.20
Ծծմբի երկօքսիդ	0.25	0.06
Ազոտի երկօքսիդ	0.340	0.049
Ազոտի օքսիդ	0.29	0.03

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

Աղտոտիչ նյութերի անվանումը	Կոնցենտրացիաները, մգ/մ ³	
	առավելագույն	միջին ամսական
Բենզոլ	1.493	0.522
Տոլուոլ	0.978	0.245
Քսիլոլ	0	0
Էթիլբենզոլ	0	0

- **ք.Հրազդանում** ցեմենտի փոշու պարունակության որոշման համար վերցվել է օդի 27 փորձանմուշ: Փոշու միջին ամսական ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 2.8 անգամ: Հուլիս ամսվա համեմատ փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան նվազել է 1.2 անգամ:
- **ք.Ալավերդում** վերցվել է օդի 540 փորձանմուշ: Ծծմբի երկօքսիդի միջին ամսական ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 10.0, ազոտի երկօքսիդինը՝ 1.2 անգամ: Ծծմբի երկօքսիդի միանվագ առավելագույն ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 1.8 անգամ: Հուլիս ամսվա համեմատ փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան նվազել է 1.6, ծծմբի երկօքսիդինը՝ 1.3, ազոտի երկօքսիդինը՝ 1.2 անգամ:

Վերահսկվող աղտոտիչների առավելագույն և միջին ամսական կոնցենտրացիաները ք.Ալավերդու մթնոլորտում, 2006թ. օգոստոս

Աղտոտիչ նյութերի անվանումը	Կոնցենտրացիաները, մգ/մ ³	
	առավելագույն	միջին ամսական
Փոշի	-	0.15
Ծծմբի երկօքսիդ	0.92	0.50
Ազոտի երկօքսիդ	0.087	0.048
Ազոտի օքսիդ	0.04	0.03

- **ք.Արարատում** ցեմենտի փոշու պարունակության որոշման համար վերցվել է օդի 27 փորձանմուշ: Փոշու միջին ամսական ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 4.8 անգամ: Հուլիս ամսվա համեմատ փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան բարձրացել է 1.3 անգամ:

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիտորինգ: Օգոստոսին մակերևութային ջրերի նմուշառ կատարվել է հանրապետության 38 գետերի, Կեչուտի, Ախուրյանի, Արփիլճի, Ապարանի, Ազատի ջրամբարների, Երևանյան և Սևանա լճերի 111 դիտակետերից: Վերցվել է 120 փորձանմուշ, որոշվել է 20-22-ական ցուցանիշ:

- **Դեբեդ գետի ավազան:** Փամբակ, Դեբեդ, Չորագետ, Մարցիգետ և Ախթալա գետերից վերցված փորձանմուշներում գերազանցվել են նիտրիտ, ամոնիում իոնների, ԹԿՊ₅-ի, իսկ Ախթալա գետի գետաբերանից վերցված փորձանմուշում նաև սուլֆատ իոնի ՍԹԿ-ները: Փամբակ գետում՝ Վանաձոր քաղաքից ներքև ընկած հատվածքում և Ախթալա գետի գետաբերանում դիտվել է թթվածնային ռեժիմի անբավարարություն՝ լուծված թթվածնի պարունակությունը կազմել է, համապատասխանաբար՝ 4.05 և 4.90 մգ/դմ³: Ախթալա գետի գետաբերանից վերցված փորձանմուշում դիտվել է սուլֆատ իոնով բարձր աղտոտվածություն՝ ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 12.2 անգամ: Սպիտակ քաղաքից ներքև, Այրում գյուղից վերև, ինչպես նաև Մարցիգետի թափման կետից ներքև ընկած հատվածքներում և Ախթալա գետի գետաբերանում նիտրիտ իոնի ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 1.4-7.3-ական անգամ (Վանաձոր քաղաքից ներքև ընկած հատվածքում՝ 9.4 անգամ): Վանաձոր քաղաքից ներքև ընկած հատվածքում ամոնիում իոնի ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 7.3, իսկ Ախթալա գետի գետաբերանում՝ 3.9 անգամ: Վանաձոր քաղաքից ներքև և սահմանի մոտ ընկած հատվածքներում, ինչպես նաև Ախթալա գետի գետաբերանում ԹԿՊ₅-ի ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 1.4-1.9-ական անգամ: Որոշված նյութ ցուցանիշները դիտվել են բույլատրելի նորմաների սահմաններում:
- **Աղստև գետի ավազան:** Փորձանմուշներ վերցվել են Աղստև և Գետիկ գետերից: Աղստև գետում՝ Դիլիջան քաղաքից ներքև ընկած հատվածքում, դիտվել է թթվածնային ռեժիմի անբավարարություն՝ լուծված թթվածնի պարունակությունը կազմել է 4.48 մգ/դմ³: Այդ հատվածքում նիտրիտ իոնի ՍԹԿ-ն գերազանցվել է 6.5, ամոնիում իոնինը՝ 2.5, ԹԿՊ₅-ինը՝ 1.4 անգամ: Իջևան քաղաքից վերև և սահմանի մոտ ընկած հատվածքներում նիտրիտ իոնի ՍԹԿ-ն գերազանցվել է համապատասխանաբար 1.9 և 2.0 անգամ, իսկ ամոնիում իոնի ՍԹԿ-ն՝ 1.6 և 1.9

անգամ: Որոշված մյուս ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:

- **Ախտության գետի ավազան:** Փորձանմուշներ վերցվել են Ախտության, Աշոցք և Կարկաչուն գետերից, Արփիլճի և Ախտությանի ջրամբարներից: Ախտության գետում՝ Գյունրի քաղաքից ներքև ընկած հատվածքում, դիտվել է թթվածնային ռեժիմի անբավարարություն՝ լուծված թթվածնի քանակը կազմել է 5.53մգ/դմ³: Այդ հատվածքում դիտվել է նաև նիտրիտ իոնով բարձր աղտոտվածություն՝ ՍԹ4-ն գերազանցվել է 12.9 անգամ: Մյուս դիտակետերից վերցված փորձանմուշներում ամոնիում իոնի ՍԹ4-ն գերազանցվել է 1.1-6.9, նիտրիտ իոնի ՍԹ4-ն՝ 2.5-4.2 անգամ:
- **Արփա գետի ավազան:** Արփա և Եղեգիս գետերից, ինչպես նաև Կեչուտի ջրամբարից վերցված փորձանմուշներում որոշված ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:
- **Հրազդան գետի ավազան:** Հրազդան, Մարմարիկ, Գետառ գետերից և երևանյան լճից վերցված փորձանմուշներում գերազանցվել են ԹԿՊ₅-ի, ամոնիում և նիտրիտ իոնների ՍԹ4-ները: Հրազդան գետի Դարբնիկ գյուղի մոտ ընկած հատվածքում դիտվել է արտակարգ բարձր աղտոտվածություն՝ լուծված թթվածնի պարունակությունը կազմել է 1.36 մգ/դմ³, որի հետևանքով դիտվել է նաև ԹԿՊ₅-ով բարձր աղտոտվածություն՝ 23.8 մգՕ₂/դմ³: Այդ դիտակետում, ինչպես նաև Գետառի գետաբերանի հատվածքում դիտվել է ամոնիում իոնով բարձր աղտոտվածություն՝ ՍԹ4-ն գերազանցվել է, համապատասխանաբար՝ 76.8 և 14.6 անգամ: Մյուս դիտակետերից վերցված փորձանմուշներում նիտրիտ իոնի ՍԹ4-ն գերազանցվել է 5.2-10.2, ամոնիում իոնինը՝ 1.2-3.6, ԹԿՊ₅-ինը՝ 1.1-1.6 անգամ:
- **Սևջուր գետի ավազան:** Փորձանմուշներ վերցվել են Սևջուր, Քասախ, Գեղարոտ, Հախվերդ գետերից և Ապարանի ջրամբարից: Սևջուր գետից և Ապարանի ջրամբարից վերցված փորձանմուշներում ԹԿՊ₅-ի ՍԹ4-ն գերազանցվել է 1.2-1.4-ական անգամ: Քասաղ գետից վերցված փորձանմուշներում նիտրիտ իոնի ՍԹ4-ն գերազանցվել է 1.6-1.9 անգամ: Որոշված մյուս ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:
- **Ողջի գետի ավազան:** Փորձանմուշներ վերցվել են Ողջի և Գեղի գետերից: Կապան քաղաքից ներքև ընկած հատվածքում և Գեղի գետի գետաբերանում նիտրիտ իոնի ՍԹ4-ն գերազանցվել է համապատասխանաբար, 2.0 և 3.0 անգամ, իսկ Կապան քաղաքից վերև ընկած հատվածքում 1.1 անգամ գերազանցվել է ԹԿՊ₅-ի ՍԹ4-ն: Որոշված մյուս ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:
- **Որոտան գետի ավազան:** Որոտան, Սիսիան, Տաթև և Գորիսգետ գետերից վերցված փորձանմուշներում գերազանցվել են ԹԿՊ₅-ի, նիտրիտ և ամոնիում իոնների ՍԹ4-ները: Սիսիան և Գորիս քաղաքներից ներքև ընկած հատվածքներում նիտրիտ իոնի ՍԹ4-ն գերազանցվել է համապատասխանաբար, 1.5 և 10.0 անգամ: Սիսիան քաղաքից ներքև ընկած հատվածքում և Սիսիան գետի գետաբերանում ամոնիում իոնի ՍԹ4-ն գերազանցվել է համապատասխանաբար, 1.3 և 1.1 անգամ: Գորիս քաղաքից ներքև ընկած հատվածքում ԹԿՊ₅-ի ՍԹ4-ն գերազանցվել է 1.6 անգամ: Որոշված մյուս ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:
- **Սևանա լճի ավազան:** Սևանա լճի ավազանի 11 գետերից և Սևանա լճի 17 դիտակետերից վերցված 42 փորձանմուշներում որոշված ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:
- **Արաքս գետ:** Հրազդան գետի թափման կետից վերև և ներքև, ինչպես նաև Արմաշ գյուղից ներքև ընկած հատվածքներում 2.0-3.8-ական անգամ գերազանցվել են նիտրիտ իոնի, իսկ 4.1-6.2-ական անգամ՝ ամոնիում իոնի ՍԹ4-ները: Հրազդան գետի թափման կետից ներքև ընկած հատվածքում 1.4 անգամ գերազանցվել է ԹԿՊ₅-ի ՍԹ4-ն: Որոշված մյուս ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:
- **Ազատ և Վեղի գետեր:** Ազատի ջրամբարից և Վեղի գետի Ուրցածոր գյուղից ներքև ընկած հատվածքից վերցված փորձանմուշներում որոշված ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:
- **Մեղրիգետ գետ:** Մեղրիգետի գետաբերանից վերցված փորձանմուշում 1.2 անգամ գերազանցվել է ԹԿՊ₅-ի ՍԹ4-ն: Որոշված մյուս ցուցանիշները դիտվել են թույլատրելի նորմաների սահմաններում:

Մակերևութային ջրերի աղտոտվածության վիճակը, 2006թ. օգոստոս

Ջրային օբյեկտի անվանումը	Դիտակետի համարը	Դիտակետը (հատվածքը)	ՍԹԿ-ն գերազանցող միացությունների կոնցենտրացիաները				
			Լուծված թթվածին (ՍԹԿ՝ 6.0 մգ/լմ ³ -ից ոչ պակաս)	ԹԿՊ ₅ (ՍԹԿ՝ 3.0 մգ/լմ ³)	Նիտրիտ իոն (ՍԹԿ՝ 0.024 գN/լմ ³)	Ամոնիում իոն (ՍԹԿ՝ 0.39 մգN/լմ ³)	Սուլֆատ իոն (ՍԹԿ՝ 100.0 մգ/լմ ³)
Փամբակ	2	Սպիտակ քաղաքից 0.5 կմ ներքև	-	-	0.033	-	-
	4	Վանաձոր քաղաքից 4.5 կմ ներքև	4.05	5.72	0.225	2.86	-
Դեբեդ	5	Մարցիգետի թափման կետից 0.5 կմ ներքև	-	-	0.175	-	-
	6	Այրում գյուղից 0.5 կմ վերև	-	-	0.060	-	-
	7	ՀՀ պետական սահմանի մոտ	-	4.34	-	-	-
Ախթալա	14	Գետաբերան	4.90	5.42	0.065	1.51	1218.0
Աղստև	16	Դիլիջան քաղաքից 0.5 կմ ներքև	4.48	4.08	0.155	0.97	-
	17	Իջևան քաղաքից 1 կմ վերև	-	-	0.045	0.63	-
	18	Իջևան քաղաքից 9 կմ ներքև	-	-	0.049	0.76	-
Արաքս	26	Հրազդան գետի թափման կետից վերև	-	-	0.048	2.41	-
	27	Հրազդան գետի թափման կետից ներքև	-	4.10	0.091	1.61	-
	28	Արմաշ գյուղից 0.5 կմ ներքև	-	-	0.053	-	-
Ախուրյան	31	Ամասիա գյուղից 0.5 կմ վերև	-	-	-	1.16	-
	32	Ամասիա գյուղից 0.5 կմ ներքև	-	-	-	0.81	-
	33	Գյումրի քաղաքից 5 կմ վերև	-	-	0.060	0.81	-
	34	Գյումրի քաղաքից 5 կմ ներքև	5.53	-	0.310	1.91	-
Կարկաչուն	38	Ղարիբջանյան գյուղից 1 կմ ներքև	-	-	0.100	2.71	-
Սևջուր	41	Վաղարշապատ քաղաքից 11 կմ հարավ-արևելք	-	3.71	-	-	-
	42	Ռանչպար գյուղից 0.5 կմ ներքև	-	3.93	-	-	-
Քասախ	44	Ապարան քաղաքից 0.5 կմ ներքև	-	-	0.046	-	-
	47	Գետաբերան	-	-	0.038	-	-
Հրազդան	51	Գեղամավան գյուղի մոտ	-	-	-	0.51	-
	52	Քաղսի գյուղից 0.5 կմ ներքև	-	-	-	0.51	-
	54	Արզնի ՀԷԿ-ից 0.5 կմ ներքև	-	-	-	0.46	-
	55	Ղարբնիկ գյուղի մոտ	1.36	23.8	0.245	29.95	-
	56	Գետաբերան	-	4.78	0.125	0.86	-
Մարմարիկ	58	Գետաբերան	-	-	0.034	-	-
Գետառ	59	Գետաբերան	-	3.65	0.173	5.71	-
Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	-	3.49	-	-	-
Ողջի	93	Կապան քաղաքից 0.8 կմ վերև	-	3.31	-	-	-
	94	Կապան քաղաքից 0.8 կմ ներքև	-	-	0.048	-	-
Գեղի	98	Գետաբերան	-	-	0.072	-	-
Որոտան	101	Սիսիան քաղաքից 2 կմ ներքև	-	-	0.036	0.51	-
Սիսիան	104	Գետաբերան	-	-	-	0.41	-
Գորիսգետ	107	Գորիս քաղաքից 1.5 կմ ներքև	-	4.74	0.240	-	-
Արփիլիճ	109	Ամբարտակի մոտ	-	-	0.070	1.71	-
Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	-	-	0.090	0.41	-
Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	-	4.14	-	-	-
Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակից գետի հոսանքով ներքև	-	3.36	-	1.41	-